OSZMÁN-TÖRÖK SZAVAK TULAJDONNEVEINKBEN I. SZEMÉLYNEVEK[1]

1. A magyarországi török névkutatásban az oszmán-török eredetű magyar nevek összegyűjtése és feldolgozása éppúgy háttérbe szorult, mint kezdetekben a magyar szókincs oszmán-török elemeinek a feldolgozása a korábbi török elemek kutatásával szemben. Az oszmán-török közszói réteg kutatásának történetét legutóbb KAKUK ZSUZSA foglalta össze (KAKUK 1996).

A kutatás hosszú időn keresztül kimerült egy-egy elszigetelt név magyarázatában. Ezek a kisebb közlemények a Magyar Nyelv és a Nyelvőr egyes korai számaiban jelentek meg. FEKETE LAJOS számos cikkben foglalkozott oszmán-török nevekkel (Hódoltságkori oszmanli-török helyneveink [1924], Igék oszmánli-török tulajdonnevekben [1927], Számnevekkel alakult oszmánli-török helynevek [1930], Mit Zahlwörtern gebildete osmanisch-türkische Ortsnamen [1965], Testrésznevekkel alakult helynevek az oszmánli-törökben [1936]). Az eddigi tanulmányokban azonban csak elvétve találjuk meg azokat a török neveket, amelyek a magyarban is meghonosodtak, mint például *Bajzát, Hamza, Hadzsi, Szulimán, Janicsár* és mások.

E témában az első szerény összefoglalás KAKUK ZSUZSÁnak, a magyar nyelv oszmán-török elemei legtekintélyesebb szakértőjének a nevéhez fűződik. Jóllehet ez az összegzés is csak a személynevekre terjed ki és csupán a hódoltsági török személyek török neveiről szóló cikk másfél oldalas mellékletének tekinthető, a maga nemében mégis jelentős, mert ráirányította a figyelmet a további kutatás szükségességére (KAKUK 1988: 26–7). A magam részéről a szakirodalomban már ismert oszmán-török eredetű tulajdonnevek nem teljességre törekvő áttekintésével egyidejűleg bemutatok néhány újabb, oszmán-törökből (is) magyarázható nevet.

A felhasznált forrásokkal kapcsolatban megjegyzem, hogy az 1981. évi budapesti telefonkönyv KAKUK ZSUZSA (1988) által idézett számadatai mellett – az összehasonlítás kedvéért – feltüntettem a húsz évvel későbbi (2001-es) felmérés eredményét is (rövidítése: BpT. 1981 [a számadatokat KAKUK 1988-ból vettem át] és BpT. 2001). Az egyes, napjainkban is élő családnevek területi szóródását könnyedén vizsgálhatjuk az interneten a *www. telefonkonyv.hu* oldal keresőprogramja segítségével. A megyei családnév-előfordulások hozzávetőleges száma innen származik (rövidítése: T. 2004). A fejlett digitális technológia vívmányainak köszönhetően a klasszikus névtani források használata sem annyira időigényes már napjainkban. DVD-ROM-on „forgatható" CSÁNKI, BOROVSZKI, PALUGYAY, NAGY IVÁN, KEMPELEN és még sok más, nevekben gazdag kiadvány (részletes leírásukat l. a forrásrövidítések között).

2. Oszmán-török személynevek és méltóságnevek közvetlen vagy közvetett átvételei (A magyarban köznévként nem elterjedt, vagy egyáltalán nem használt török szóból keletkezett személynevek is ide sorolandók.)

[1] Jelen tanulmány a Névtani Értesítő következő számában a helynevek tárgyalásával folytatódik.

DOI: https://doi.org/10.29178/NevtErt.2005.3

Aga(?). Családnévként 1612-ben fordul elő először (CsnSz.). – KÁZMÉR szerint a régi egyházi *Ágoston* rövidült és képzett alakja (CsnSz.). Igaz, hogy vannak korábbi adatok is (FEHÉRTÓI 1983: *Aga, Agha, Agya*), a csn. oszmánli eredetét mégsem lehet teljesen kizárni. Vö. oszm. *aga* 'úr, előkelő (férfi); bátya' (TESz., KAKUK 1973: 28, 1996: 70).

Agád. Keresztnév (LADÓ 1984). – 'Agácska, Uracska; Bátyuska'. LADÓ (uo.) szerint valószínűleg a török eredetű *Aga* név *-d* kicsinyítőképzős származéka.

Ali. Csn. Első előfordulása: 1688, Heves megye (CsnSz., BpT. 1981: 8, 2001: 25). – *Ali* oszmán-török (< arab) szn., jelentése 'élevé, illustre' (KAKUK 1973: 35). KÁZMÉR két magyarázatot tart lehetségesnek: 1. *Albert* v. az *Aladár* rövidült *-i* képzős változata; 2. török *Ali* szn.-ből való származtatása (CsnSz.).

Bajzat ~ Bajzát. A legkorábbi előfordulása az 1469-es szlavóniai *petrus bayzath* (CsnSz.). A korai adat miatt kérdéses lehet a török eredet, jóllehet ekkor a török már a Száva túlsó partján állomásozott. Egy 1552. évi magyar forrásban már szerepel *Bajzet* egy török személy neveként (KAKUK 1973: 60). Nem sokkal később, 1574-ben már egy magyar névben tűnik fel: *Bayzat* István, Viss, Szabolcs m. (ÁDÁM 1989: 90). Ma élő képviselői számosan vannak (100 körüli telefonkönyvi bejegyzés) Budapesttől Hajdú megyéig, ám legtöbben Heves megyében élnek (T. 2004); BpT. 2001: 21 *Bajzáth*. – 1. *Bayazit* török (< arab *Bayazīd*) szn. (KAKUK 1973: 61); 2. 'Vad', vö. a bizonytalan magyar [?] *bajzát* szóval (CsnSz.). HORGER után, horvát közvetítést feltételezve, ÁDÁM is ezt a jelentést fogadja el (ÁDÁM i. h.).

Balabán. Kereszt- és családnév. *Ballabán* változata élt Ráckevén a 19. sz. elején (FNESz. 1: 147). *Balabány*, Turcz oláh falu földesura (FÉNYES 1851). Ma is meglévő csn.: BpT. 2001: 2, Somogy m. 2, Borsod m. 3, Szabolcs m. 8 előfordulás (T. 2004). Lásd még *Balabán* (LADÓ 1984). – 'Nyakigláb, hórihorgas; bölömbika, karvaly'. A LADÓ által közölt 'karvaly' jelentés csak egy a több lehetséges között. A szerb-horvátban oszm. eredetű *balaban* jövevényszó 'bölömbika, dobosgém' jelentésű, s mint ilyen az oszm. *balaban kuşu* azonos jelentésű kifejezésből ered (FNESz. i. h.). Az oszm. nyelvjárási *balaban* szó azonban még további jelentésekkel bír: 'nagy, kövér, nagyfejű; idomított medve; (nagy) bölömbika; nagy dob; egyfajta ragadozó madár (Accipiter gentilis)' (RADLOFF 4: 1494–5, TRS.). Személynévként a törökben is használatos. Ragadozó madárra vonatkozó jelentése a kunban is volt (RADLOFF i. h., CC. 48). L. még *Balabánsziget* hn.[2]

Balabány. Csn. – l. *Balabán*.

Ballabán. Csn. – l. *Balabán*.

Berber. Csn. 1580-ban tehetős kereskedőként említik: *Kecskeméti Berber Fábián*-t (FEKETE 1941: 102), majd 1710-ben szerepel újra egy *Berber* nevű egyén (KAKUK 1973: 69). Manapság is használatos a kárpát-ukrajnai Bátyú településen (MIZSER L. közlése), valamint Budapesten (BpT. 2001: 1 előfordulás). – 'Borbély' vö. oszm. (< perzsa) *berber* 'ua.' (KAKUK i. h.).

Csausz. Csn. Szeged környékén megőrződött családnévként és szólásokban is (KAKUK 1996: 128–9); BpT. 2001: 1. – 'Követ, hírnök, hírvivő' vö. oszm. *çauş* / *çavuş* (KAKUK 1996: 127).

[2] A hivatkozott helynevek a tanulmány II. részében lesznek olvashatók.

Csifut. Csn. A 17. sz. elejétől adatolható: 1622: *Csifut*, 1629: *Georgii Chifut, filii Francisci Zabo alias Chifutth* (KAKUK 1973: 108, 1988: 28). – 'Zsidó' vö. oszm. (< perzsa) *çifut* 'ua.' (KAKUK i. h.).

Hamza ~ Hamzsa. Csn. 1574: *Hamza*, Eszlár, Szabolcs m., előfordul még Nyitra megyében is (ÁDÁM 1989: 67), 1626: *Hamza*, nemes, Zemplén megye, 1764: *Hamza*, nemes, Bihar m. (BOROVSZKY), *Hamza* György, birtokos, Vámos-Pérts, Bocskay hadinépe (Turul 1904, 4. sz.), 1809: *Hamza* Zsuzsánna, 1858: *Hamza* Stefánia, budapesti születésű (KEMPELEN). 20. sz. eleje: *Hamzsa* Irma, Péterfy László felesége (KEMPELEN, Pótlék). További előfordulásai: Beregszász, Tiszaszalka, Tiszavid (de Szabolcsban és Szatmárban is viselték). Mai használata: BpT. 1981: 26, 2001: 55. – *Hamza* 'oroszlán', oszmán-török (< arab-perzsa) személynév (KAKUK 1973: 171). KNIEZSA ISTVÁN „Adalékok a magyar–szlovák nyelvhatár történetéhez" (1941) című munkájában a bizonytalan eredetű nevek közé sorolta (ÁDÁM i. h.).

Hamzsa. BpT. 1981: 2, 2001: 1. – L. *Hamza*.

Hasszán. Csn. A török kor utáni századokban honosodhatott meg (KAKUK 1988: 26). BpT. 1981: 3, 2001: 5. – Vö. oszm. (< arab) *Hasan* szn. 'szép, csinos' (KAKUK 1973: 177).

Kara. Csn. A török kor előtti nevek kun-besenyő eredetűek is lehetnek (KAKUK 1988: 27). Nyelvi kritériumok alapján a két (v. több) török rétegből származó *Kara*-jövevények nem választhatók szét, például 1419: Gregorio *Kara*, 1522: Thomas *Kara*, 1683: Joannes *Kara* stb., országszerte elterjedt név (CsnSz.). Ma is és sokan viselik: például BpT. 1981: 40, 2001: 71. – *Kara* 'Fekete' török eredetű szn., vö. a középső rétegből a kun *qara* (CC.), az újabb rétegből az oszm. *kara* 'fekete' szavakkal (KAKUK 1973: 218). KÁZMÉR lehetségesnek látja a *Károly* világi v. egyházi személynévből való magyarázatot is (CsnSz.).

Karakas. Csn. 1654: Zemplén vármegyei nemesek között említik. (NAGY IVÁN, KEMPELEN), 1763: *Karakas* Erzsébet, Illésy György felesége (Turul 1888: 4. sz.). További előfordulásai: Bihar m., Szabolcs m., Külső-Szolnok m. stb. BpT. 1981: 2, 2001: 7. – 'Fekete szemöldök(ű)', valószínűleg az oszm. *Karakaš* személynévből származó szerb-horvát *Karakaš* családnév átvétele (vö. KAKUK 1973: 220).

Pasa. Csn. BpT. 1981: 2 – 'Tartományi kormányzó' vö. oszm. *paşa* 'pasa, tartománykormányzó (méltóság)' (KAKUK 1996: 116). L. *Basa*.

Sarap. Csn. 1544: *Sarap* Ianos (KAKUK 1973: 379) – 'Bor' vö. oszm. (< arab) *şarap* 'ital (általában); bor' (KAKUK i. h.).

Subasa. – L. *Szubasa* szn.

Szubasa. Szn. 1469: *Szubasa*, mindig együtt szerepel vele *Harambasa*(!), *Javrank vajda* és *Karacha* [=Karacsa] (TAGÁNYI–RÉTHY–POKOLY 1901: 482; CSÁNKI 5. köt.). Csn. Róla neveztek el egy halmot Szeged határában (l. *Szubasa halma*), helyi alakváltozata *Subasa* (l. *Subasa hegy*). – 1. 'Rendőrfőnök; parancsnok'; 2. 'Vízfelügyelő'; vö. szerb-horvát *sùbaša* < oszm. *subašï* / *subaša* 'ua.' (KAKUK 1973: 370, KAKUK 1996: 142). Az oszmán-török etimológiát gyengíti a név korai előfordulása, ugyanakkor az oszmán-törökből való szerb-horvát közvetítés valószínűségét pedig erősíti az a tény, hogy együtt említik a *Harambasa* (l. ott) és a *Javrank/Jaurank* nevekkel.

Szulimán. Csn. BpT. 1981: 1, 2001: 6. – A *Szulejmán ~ Szülejmán* szn. torzult, szerb-horvát (sokác) közvetítéssel átvett változata. A korabeli forrásokban *Szolimán, Szulimány, Szulumány* stb. alakjával is találkozunk (KAKUK 1973: 373), vö. szerb-horvát *Suliman* szn. < oszm. (< arab) *Süleyman* szn. (KAKUK i. h.). L. még *Szuliman* hn.

Tabán. Csn. BpT. 2001: 3 *Tabán*. – L. *Tabán* hn. Ennek családnévi származékai a *Tabáni* és a *Tabányi*.

Topál ~ Topár. Csn. BpT. 1981: 3 *Topál*, 1 *Topár*. – Vö. oszm. *Topal* 'sánta' szn. (KAKUK 1973: 397).

Topár. – L. *Topál*.

3. Oszmán-török eredetű magyar köznevekből keletkezett személynevek

Aba. Csn. BpT. 2001: 11. – A korai előfordulású szn.-ek alapján a régi török eredet is szóba jöhet: vö. ótörök *aba* 'atya, ős', vö. *Aba* hn. (< szn.) (FNESz. 1: 47), vö. még *Aba, Oba* szn. (FEHÉRTÓI 1983: 23). Újabb, hódoltsággal összefüggő, adatok esetében az oszmán-török származtatás indokolt: (KAKUK 1973: 22, 1996: 247). vö. oszm. (< arab) *aba* 'durva posztó; ebből készült köpönyeg' (TESz., KAKUK 1973).

Basa. Csn. Első előfordulásai: 1522: *Petrus Basa* (TESz., KAKUK 1988: 28, 1996: 119), 1611: *Basa István*, 1657: *Basa Tamás* (KAKUK 1973: 319, ORBÁN). A *Basa* családot a kihalt „ős székely" családok egyikeként emlegetik (Háromszék, Zabola). A családnév jelenkori előfordulásai: BpT. 1981: 24, *Bassa* 5; 2001: 59. *Basa*, család- és ragadványnév, Bag, Pest m. (TÓTH 1981: 5, 8) – 'Valaminek a feje; tartományi kormányzó' A magyar *basa* az oszm. *başı* 'feje (vezetője) valaminek' és *paşa* 'pasa (méltóság)' szavak alaki és jelentéstani ötvözete (keletkezéséről l. KAKUK 1996: 116–7). L. még *Pasa*.

Bég ~ Bék. Csn. 20. sz.: *Bék ~ Bek* Kaposújlak, Somogy m. (FÜLÖP 1990). Méltóságnév, személy- és helynevek összetevője, l. *Hamzsabég ~ Hamzsabék, Bégkút, Bégkútja*. – Vö. *bég* 'a basánál alacsonyabb rangú régi török méltóság' (TESz.), < oszm. *beg* 'úr' méltóságnév (KAKUK 1973: 63, 1996: 120). A nagyon korai adatok idetartozása kétséges (vö. CsnSz. *Bek ~ Bék*).

Csanak. Csn. Bihar és Szabolcs megyéből kimutatható (BOROVSZKY). Településnévként is ismert: falu Komárom m.-ben (KARÁCSONYI), község Győr közelében (BOROVSZKY). Ezekből származnak a mai *Csanaki ~ Csanaky* családnevek (BpT. 2001). – 'Kehely, fa merítő edény, cserépedény'. Ahogy a közszó esetében a kettős átvétel (régi török, esetleg kun, majd oszmán-török) lehetséges (TESz.), ugyanúgy lehet kétféle eredete a tulajdonnévnek is.

Csanák. Csn. BpT. 2001: 1. – A *Csanak*-kal való kapcsolata kérdéses.

Csató. Országszerte előforduló, nem ritka név. Mai adatok: BpT. 1981: 48 *Csató*, 17 *Csathó*, 2001: 93 *Csató*. – 'Török íródeák'. A hódoltsági nevek esetében lehetséges a szerb-horvát közvetítéssel átvett oszmán-török 'írnok' jelentésű *kâtib ~ kâto*-ra való visszavezetése (vö. KAKUK 1988: 27: *csató* < szb-hrv. *ćato* < oszm. *kâtib*; TESz.: *tyató*; CsnSz.: *Csató*). A hódoltság előtt keletkezett nevek természetesen magyar eredetűek (vö. CsnSz.).

Cserkesz ~ Cserkész. Csn. BpT. 1981: 1 *Cserkesz*, 2001: 4 *Cserkész*. – 'Cserkesz' (népnév), vö. oszm. *çerkes ~ çerkez* (TESz., KAKUK 1973: 104, 1996: 184).

Csizmadia. Csn. Korai előfordulásai: 1579: *Czyzmazia* Jakab, 1599: *Chiszmagia* Janos stb., és még számos adat ugyanott az ország egész területéről (CsnSz.), 1601: *Csizmazia*, 1602: *Csiszmasia*, *Csissmaczia* (KAKUK 1973: 110, 1988: 28). A közszóval együtt biztosan török kori (KAKUK 1988: 26). Jelenkori adatok Budapestről: BpT. 1981: 125 *Csizmadia*, 26 *Csizmazia*, 5 *Csizmadi*; 2001: 306 *Csizmadia*, 75 *Csizmazia*, 14 *Csizmadi*. – 'Csizmakészítő' vö. magyar *csizmadia* ~ *csizmacsia* < szerb-horvát *čizmèdžia* < oszm. *çizmeci* (KAKUK 1973: 110, TESz.).

Csobán ~ Csobány ~ Csopán. Csn. Törökből magyarázható változatai 1512-től adatolhatók (CsnSz.). BpT. 2001: 20; Korábbi, szláv eredetű, hasonmásával együtt az ország több megyéjéből adatolható. – 'Juhász, pásztor' vö. oszm. (< perzsa) *çoban* 'ua.' (TESz. *csobán*[2]), oszm. nyelvjárásokban *çopan* alakja is él (KAKUK 1973: 111). A *Csanak*-hoz hasonlóan, itt is kettős átvétellel lehet számolni, csakhogy itt a korábbi nem török, hanem szláv eredetű szó (vö. TESz. *csobán*[1,2]). A hódoltság idején keletkezett nevek lehetnek oszmán-török eredetűek is (CsnSz.).

Csolák ~ Csollák. Csn. A *Csolák* név előfordul Nógrád, Heves, Somogy, Borsod-Abaúj-Zemplén és Pest megyében (T. 2004), a budapesti telefonkönyvben 3 személy található (BpT. 2001, 2004). A *Csollák* változatot használják Pest, Jász-Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya megyében (T. 2004), Budapesten 2001-ben 7, 2004-ben 4 ilyen nevű személy szerepel (BpT. 2001, T. 2004). – 'Félkezű; félszemű; kancsal?' vö. oszm. *čolak* ~ *čulak* 'félkezű; (átv.) fösvény', magyar *csollák* 'félszemű, kancsal' (KAKUK 1973: 112). Vö. még BÁTKY 1936: 120. MÁNDOKY ISTVÁN határozottan a szó kun eredete mellett érvelt (MÁNDOKY 1993: 120).

Csoltár. Csn. 1512: Ioannem *Choltar*, Paulum *Choltar* (CsnSz). – 'Díszes nyeregtakaró' (CsnSz., TESz. *csótár*[1]), vö. oszm. *çultār* ~ *çuldār* 'ua.' (KAKUK 1973: 114, 1996: 94). KÁZMÉR szerint lehetséges a név 'csoroszlya, csoroszlyatartó' jelentése is (CsnSz., TESz.).

Csótár. Csn. Győr megyei eredetű, Zala megyébe is átköltözött család. *Csótár* István szentgyörgyvölgyi származású hevesi lakos igazolja nemességét az 1723–25. években. A 19. század elején egyes leszármazottaik már Tiszavárkonyban élnek (KEMPELEN, CsnSz.). Jelenkori adatok: BpT. 2001: 2. – L. *Csoltár*.

Csuha. Csn. Első lejegyzése 1493: Mathias *Chuwha* (CsnSz.), később megjelenik Szabolcs megyében (BOROVSZKY, FÉNYES), majd a nemesi családok között Nagyhalászon, Dombrádon és Gyulaházán (NAGY IVÁN) és napjainkban Budapesten: BpT. 1981: 8, 2001: 11. – 'Felsőruha, szűr, dolmány; szerzetesi ruha' (TESz.), vö. oszm. (< perzsa) *čoha* ~ *čuha* 'posztó szövet, posztó kabát' (KAKUK 1973: 111). A közszó korai előfordulása ellenére a közvetlen átvétel lehetősége nem zárható ki, hiszen kereskedelmi úton korábban is eljuthatott hozzánk (TESz.). KAKUK ZSUZSA korábbi, nyugati közvetítésű átvételnek tartja (KAKUK 1996: 19).

Dali ~ Daly. Csn. Korai adataink: 1453: Briccius *Daly*, Kolozsvar, 1504: Gasparis *Dali*, 1582: Martinus *Daly* / *Daly* Martonne stb. (CsnSz.), 1638: Tolnai *Dali* János pataki rektor (RMKT 1: 301, NAGY IVÁN), 1644: *Dali* (KAKUK 1973: 120). Jelenleg is használatos név (BpT. 1981/2001: 3. Összefügg vele a *Dalia* is (BpT. 1981: 1, 2001: 5). – 'Délceg', a *deli* és a *dalia* keveredéséből (TESz.). A *Deli* alakváltozata (KAKUK 1996: 40). L. *Deli.*

Dandár. Csn. 1577-ből adatolható: *Dandar* Georg (CsnSz.), mai előfordulása: BpT. 1981~2001: 2 személy. – ‘Hátvéd, tartalékhad’ (TESz.), vö. oszm. (< perzsa) **dondār / dundār ~ dümdār* ‘hátvéd-csapat’ (KAKUK 1973: 134, 1996: 68).

Deli. Biztosan török kori családnév, amelynek első előfordulásai: 1522: Andreas *Dely*, Michael *Dely* (CsnSz., KAKUK 1996: 41), 1554: *Deli* (KAKUK 1973: 120), 1574: *Dely*, Kenéz falu, Szabolcs m. (ÁDÁM 1989: 47). 1607-től megtaláljuk a nemesi családok között is (NAGY IVÁN, KEMPELEN). Mai adatok: a 19. sz. közepén *Dely* (Hont m.; PESTY), 20. sz.: *Deli*, Kaposfő, Kapospula (Somogy m.) (FÜLÖP 1990: 254), Bag (Pest m.; TÓTH 1981: 14), Csantavér (régi Bács-Bodrog m.; VIRÁG 1985: 25), BpT. 1981: 70 *Deli*, 25 *Dely*, 2001: 150 *Deli*). – ‘Bátor, délceg; katona, testőr’ (TESz.), vö. oszm. *deli* ‘őrült, eszeveszett, megszállott; vakmerő, szilaj, vad’ (KAKUK 1996: 43).

Demeczky ~ Demetzky. Csn. 1694: *Demeczky* Mihály (Turul 1896: 2. sz.). Abaúj vármegyei nemes család a 19. sz.-ban (NAGY IVÁN), Erdélyből került a megyébe a 18. sz. végén, de nemesi bizonyítványuk 1699-ből való (KEMPELEN). BpT. 1981: 4, 2001: 8. – ‘Damaszkuszi acélból készült kard’ vö. oszm.(< perzsa < arab) *dimişki / dımışkı* ‘damaszkuszi, finom damaszkuszi acélból való’ (KAKUK 1973: 125, 1996: 21, 85–6).

Dervis. Csn. 1596: Joannes *Derwis* (CsnSz.) – ‘Mohamedán kolduló szerzetes’ (TESz.), vö. oszm. (< perzsa) *derviş* ‘ua.’ (KAKUK 1973: 124, 1996: 236).

Dohány. Csn. BpT. 1981: 7, 2001: 28. – Vö. oszm. (< perzsa < arab) *duhān* ‘füst, dohány’ (KAKUK 1996: 303).

Dolmány. Csn. 1562: Georgius *dolmany*, Erdély (CsnSz.). BpT. 1981, 2001: 5. – ‘Zsinórozással díszített zubbony, kabát’ (TESz.), vö. oszm. *dolaman* ‘elől nyitott, derékig gombolt, derékon övvel összefogott felsőruhadarab’ (KAKUK 1996: 269). KAKUK lehetségesnek tartja a nyugati vagy középkori latin közvetítést (KAKUK 1996: 19).

Dzsida ~ Dsida. Csn. 1878: *Dzsida* Borbála, a Géczy családban (KEMPELEN), 1907–1938: *Dsida* Jenő erdélyi költő (KAKUK 1996: 81). BpT. 1981: 1, 2001: 5. T. 2004: Heves, Szabolcs, Tolna és Vas megyei előfordulásai ismertek. – ‘Kétélű lándzsa, dárda’ (TESz., KAKUK 1996: 81), vö. oszm. *cıda, cida* ‘hajítódárda’ (KAKUK i. h.).

Hadzsi. Csn. 1901: dr. *Hadzsi* János, Bács-Bodrog vármegye, Verbász (BOROVSZKY), 20. sz.: *Hadzsi*, Nyíregyháza. Ezt a szót átvette magyar közvetítéssel a keleti szlovák és a ruszin is, mert ott megvannak képzett alakjai: *Hadzsega, Hadzse(l)la* (20. sz. végi adatok MIZSER LAJOS gyűjtéséből). BpT. 2001: 5. – ‘Mohamedán személy, aki elzarándokolt Mekkába’ vö. oszm. (<arab-perzsa) *haci ~ hacı* ‘ua.’ (KAKUK 1996: 231).

Hancsár. Csn. 1679: *Hancsár* István, 1720: Joannes *Hancsár*, Joannes *Hanczár* (CsnSz.). BpT. 2001: 8 *Hanczár*. – ‘Görbített pengéjű hosszú kés, kétélű rövid görbe kard’ vö. magyar *hancsár ~ handzsár* ‘ua.’ (TESz., CsnSz.) < oszm. (< arab-perzsa) *hancar ~ hançar* ‘ua.’ (KAKUK 1973: 172, 1996: 82).

Hanzsér. Csn. BpT. 1981: 1. – Török származtatását először KAKUK ZSUZSA vetette fel (KAKUK 1988: 27). Szerinte ez a név a *Hanzséros* családnévvel együtt a *Hancsár* változata (KAKUK 1973: 172, 1996: 82). A 17. sz.-i magyar forrásokban van egyebek között *hancsér* alak is, amely magyarázható az oszm. *hančer ~ handžer* ‘handzsár’ szavakból (vö. KAKUK i. m.). Megjegyzendő azonban, hogy ZOLNAI GYULA 1905-ben a *Hanzséros* családnevet a német–francia eredetű Sopron megyei *hacsér ~ hacséros* tájszavakból vezette le: fr. *archer* ‘homme de guerre’ > ném. *arcieren-garde* → *hartschier*

~ *hatschier* ‘a régi császári testőrség Bécsben’ > magyar *hacsír* ~ *hacsér(os)* ‘testőr’ (ZOLNAI 1905: 240).

Haramia. Csn. 1554: *Haramya* Farkas, 1641: Michael *Haramia* stb. (CsnSz.), 1724: *Haramia* Kat[alin]. (KEMPELEN). BpT. 1981: 1, 2001: 3. – ‘Fegyveres útonálló; egy fajta gyalogos katona (a hódoltság korában)’, vö. szerb-horvát *harámija* < oszm. (< arab) *harāmi* ‘ua.’ (KAKUK 1973: 174, TESz., KAKUK 1996: 35).

Harámbasa. Csn. 1720: Mathias *Aranybassa* [< *Harambasa*], Thomas *Harombasa* (CsnSz.). – ‘Rablóvezér; török gyalogos csapat alparancsnoka, agája (a hódoltság korában)’, vö. szerb-horvát *hàrambaša* < oszm. (< arab) *harāmbašï* ~ *harambaša* ‘ua.’ (KAKUK 1973: 174, TESz., KAKUK 1996: 35).

Jancsár ~ Janicsár. Csn. 1543: jesztrebi *Jancsár* Ilona Alsó-Lelóczi és Jezericzei nemes Tarnóczi Felix felesége (NAGY IVÁN), 1641: *Jancziar* Gjeőrgiel Erdélyben (CsnSz.). 19. sz. közepén nemes Oroszy Erzse férje egy *Jancsár* nevezetű egyén volt (NAGY IVÁN). A családnév *Janicsár* alakváltozatára régi adatunk nincs. 19. sz.: *Janicsár* Antal, B. Sárkány, Külső-Szolnok vm. (PALUGYAY), *Janicsár* nevű családok éltek a Krassó-Szörény megyei Dragomér faluban is (FÉNYES). Újabb előfordulásai: BpT. 1978: *Jancsár* (l. FNESz.), BpT. 1981: 1 *Janicsár*, BpT. 2001: 1 *Janicsár*, 5 *Jancsár*. – ‘Egy fajta török gyalogos katona’ (TESz., CsnSz.), vö. szerb-horvát (< oszm.) *jàničār* ‘ua.’, de feltehető egy oszm. **yanıçarı* közvetlen átvétele is (TESz.). Az elterjedtebb *Jancsár* változat a szerb-horvát közvetítés mellett szól.

Kaftán. Csn. 1728: *Kaftan*, a Medveczky család egyik ágának egy évszázadon át ragadványneve volt, majd ebben az évben e néven kapott nemességet (NAGY IVÁN, KEMPELEN). – ‘Keleti köntös’ (TESz.), vö. oszm. *kaftan* ‘hivatalos alkalmakkor használt díszruha’ (KAKUK 1996: 272).

Kalauz. Csn. 1597: *Kalaúz* János, birtokos, Kis-Straczin, Nógrád megye (NAGY IVÁN), 1840: *Kalauz* Pál, Zólyom vármegyei aljegyző (NAGY IVÁN), 1893: *Kalauz* Mosdós, Kaposfüred (Somogy m.) (FÜLÖP 1990: 291, 449). BpT. 2001: 21. – ‘Ismeretlen helyen átvezető, utat mutató személy’, a *kalauz* kun v. besenyő eredetű, de megmaradásában szerepet játszott az oszmán-török vagy a szerb-horvát hatás is (TESz.). Vö. szerb.-horvát *kalàuz* < oszm. *kulavuz* (KAKUK 1973: 237, TESz.).

Kalpag. – L. *Kalpak*.

Kalpak. Csn. 1706: *Kalpak* János; a *Kalpag* alakváltozatot még nem sikerült kimutatni (CsnSz.). A továbbképzett *Kalpagos* alakban viszont ma is él: BpT. 2001: 4. – ‘Szőrméből készült karimátlan süveg’ (TESz.), vö. oszm. *kalpak* ‘ua.’ (KAKUK 1996: 276).

Karamán. Csn. 20. sz.: Gát, Kárpát-Ukrajna (MIZSER L. közlése) – L. *Kármány*.

Kármán ~ Kármány. Csn. 1554: *Karman* Demeter, 1590: *Karmanj [=Kármány]* Balasne (CsnSz.), 1762: *Kármán* András, Losonc (NAGY IVÁN, KEMPELEN), 1720: Georg(ius) *Kármán* (CsnSz.), a 19. századi magyar közélet több szereplője viselte ezt a nevet. Ma is használatban van: BpT. 1981: 24, 2001: 57. – ‘Karamániából való, karamániai (kelme, v. bőrárú, ill. az azzal kereskedő)’, s az ott élő dél-anatóliai népcsoport, vö. oszm. *karaman* (KAKUK 1996: 258, TESz., CsnSz.). KAKUK szerint korábbi, nyugati közvetítésű jövevényszó, amely a hódoltság korában vált széles körben ismertté (KAKUK 1996: 19).

Kármány. – L. *Kármán*.

Kaszap ~ Kaszab. 1529: Petro *Kazaph*, 1706: *Kaszab* András stb. (CsnSz.). Országszerte ma is sok helyen élő családnév, például BpT. 1981: 19 *Kaszab*, 7 *Kaszap*, 2001: 31 *Kaszab*, 22 *Kaszap*. A régi és a mai adatok között dominál a *-p*-re végződő változat. – 'Mészáros' (TESz., CsnSz.), vö. oszm. (< arab) *kasap* 'hentes, mészáros' (KAKUK 1996: 27).

Kaszab. – L. *Kaszap*.

Kavor. Csn. 1602: *Kavor* János (KAKUK 1996: 239, CsnSz.). – 'Gyaur (hitetlen, nem muzulmán)' (TESz.), vö. oszm. dial. *kavur* 'ua' (KAKUK 1973: 206, KAKUK 1996: 240).

Kazán ~ Kazány. Csn. 1461: Emericus *Kazán*, 1646: *Kazan* (CsnSz.), 1670 körül: *Kazán* (személy- v. ragadványnév), ménes-pásztor, Csömör (GYÁRFÁS 4: 374). BpT. 1981: 2 *Kazán*, 1 *Kazány*, 2001: 3 *Kazán*, 2 *Kazány*. – 'Üst; üstkészítő?' (TESz., CsnSz.), vö. oszm. *kazan* 'üst, széles testű nyitott rézüst' (KAKUK 1997: 55).

Kazány. – L. *Kazán*.

Kádi. Csn. BpT. 1981: 11 *Kádi*, 1 *Kadia*, 2001: 15 *Kádi*. – 'Mohamedán bíró', oszm. (arab-perzsa) *kadi* 'ua.' (TESz., KAKUK 1996: 165).

Kávé ~ Káve. Csn. 1797: *Káve*, Nagyberki (Somogy m.) (FÜLÖP 1990: 472), 1810: *Kávé*, Kisgyalán (Somogy m.) (FÜLÖP 1990: 434). – Vö. oszm. *kahve ~ kave* 'kávé' (KAKUK 1973: 208).

Maszlag. Csn. 1543: Albertus *Mazlak*, 1594: *Mazlagh* Andras (CsnSz., KAKUK 1996: 308), 1720: Jacobus *Maszlagh* (CsnSz.), BpT. 1981: 3, 2001: 6. – 'Méreg' (TESz., CsnSz.), vö. oszm. (< arab) *maslık*, *maslak* 'datura' (KAKUK 1973: 268, 1996: 307).

Mazur. Csn. 19. sz.: *Mazur* Károly, *Mazur* Ernő, *Mazur* Sándor, Torontál m. (BOROVSZKY). BpT. 1981: 5, 2001: 15. – 'Bujdosó, földönfutó' (TESz.), vö. oszm. (< arab-perzsa) *mazul, mazur* 'hivatalától megfosztott, elbocsátott' (KAKUK 1996: 137).

Oszmán ~ Oszmány. Csn. 1614: *Oszman*ne, 1622: *Oszmany* (CsnSz.), *Ozmán*(?) Julia, nemes Berzenczei Pál felesége (NAGY IVÁN), *Ozmáni* Bora, Melléthei Tamás felesége (NAGY IVÁN). – 'Oszmán-török' (TESz., CsnSz.), vö. oszm. (< arab) *osman* 'ua.' (KAKUK 1973: 312, 1996: 187); KISS LAJOS a német szn.-i eredetet tartja valószínűnek (vö. FNESz. *Ozmánbük* a.).

Oszmány. – L. *Oszmán.*

Padisák. Csn. BpT. 1981: 2. – 'Padisah (mohamedán uralkodó)'. Az újabb adatok valószínűleg német közvetítéssel kerültek a magyarba (KAKUK 1996: 204). A családnév ezen etimológiáját KAKUK Zsuzsa vetette fel (1988: 26).

Pamuk. KAKUK 1988: 27: BpT. 1981: 2, 2001: 9. – 'Pamut', vö. oszm. (< perzsa) *pamuk* 'gyapot' (TESz., KAKUK 1996: 261).

Sismán ~ Sismány. Korai szn.-ek: 1354: *Susman*, 1457: *Sysman* (FNESz. 2: 209). Csn. 16. sz.: *Sismán* nevű birtokos család; *Sismán* György, Temes vármegye (BOROVSZKY). – *Šišman* 'Kövér' jelentésű török szn., a korai személynevek előzménye egy középtörök (kun) **Šišman ~ *Šïšman* szn. lehetett, amely a kun *šiš-* 'anschwellen' (CC.) vagy óujgur *šïš-* 'puhnut', opuhat'' (DTS.) ige származéka. Egyes nyelvjárásainkban a *sismány* szó hasonló jelentésben használatos. A hódoltság kori nevek jöhettek közvetlenül a törökből, vö. oszm. *šišman* 'dick und fett, korpulent' (RADLOFF 4: 1086), *şişman* 'tolstyj, žirnyj, tučnyj; polnyj, dorodnyj' (TRS.) vagy a szerb-horvátból, ahol

szintén meghonosodott a török eredetű *Šišman* név, akárcsak más balkáni szláv nyelvekben (FNESz.).

Sismány. – L. *Sismán*.

Tabak ~ Tobak. Csn. 1544: Melchior *Thobak* (TESz.), 1715: Martinus *Tobak* (CsnSz.), 1868: *Tobak*, Mosdós, Somogy m. (FÜLÖP 1990: 453). BpT. 1981: 1 *Tabak*, 4 *Tabák*, 2001: 15 *Tobak*, 5 *Tabák*. – 'Tímár, cserzővarga' (TESz.), vö. oszm. (< arab) *tabak* 'ua.' (KAKUK 1973: 384, 1996: 288). Vö. még az oszm. *Tabak, Tabaklar, Tabaklı* falunevekkel (GÜLENSOY 1995: 47).

Tobak. – L. *Tabak*.

Tombác. Csn. BpT. 2001: 6 *Tombácz*, 4 *Tumbász*. Megyei előfordulások: Pest, Heves, Bács-Kiskun, Csongrád (az adatok kétharmada). – 'Bárka, ponton' (TESz.), vö. oszm. (< perzsa) *tombaz ~ tumbāz* 'ua.' (KAKUK 1973: 397, 1996: 62).

Török. Csn. Számtalan előfordulását ismerjük országszerte (például Bács-Bodrog, Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar, Pest és Veszprém megyében). Csak a budapesti 2001. évi telefonkönyvben 13 hasábon keresztül sorakoznak a *Török* nevűek. Ennek ismeretében lehet fogalmunk a családnév országos elterjedtségéről. – E népnevet a magyarság már a honfoglalás előtt megismerte, majd a 14–15. sz.-tól kezdve a délről közeledő oszmán-törökökre alkalmazta, ami elősegítette a *török* népnév fennmaradását és gyakori használatát (TESz.). Személynévi használatának a legkorábbi példáját *(Twruk)* 1409-ből ismerjük (CsnSz.), az azonban kérdéses, hogy keletkezéséhez volt-e köze az oszmán-töröknek. Feltehető-e ebben az esetben is az újrakölcsönzés? Talán igen, ám ebből szerintem még nem következik, hogy minden *Török* személy-, illetve családnév az oszmán-törökökkel volna kapcsolatban, amint ezt KÁZMÉRnál látjuk (CsnSz. 1088). E kérdésben a szerző elfogadja MELICH elméletét, miszerint *török* szavunk oszmán-török eredetű (l. MELICH 1909: 439–40). Ezt LIGETI határozottan cáfolta, ám kijelentette, hogy a *török* népnevet a hódoltság kori intenzív nyelvi kapcsolatok „feltámasztották" (LIGETI 1984: 270). Ez esetben a névadás indítékai KÁZMÉR szerint: 1. török származás, 2. török rabságból való visszatérés, 3. valamilyen kapcsolat a törökökkel a hódoltság korában (CsnSz.). Akár így, akár úgy, a *Török* családnév mindenképpen kapcsolatban van a törökökkel. Vö. *török* < köztörök (köztük oszmán-török) *türk* népnév (TESz.).

Tumbász. – L. *Tombác*.

Turba ~ Torba. Csn. 1576: Nic(olaus) *Thorba*, 1211: *Turba* szn. (CsnSz.). BpT. 2001: 8 *Turba*, T. 2004: Budapesten 20 adat. – 'Bőrtarsoly, táska' (TESz.), vö. magyar *turba*, tájnyelvi *túrba* 'ua.' < oszm. (< perzsa) *torba / *turba* 'bőrtarsoly, erszény, bőrzsák; szőrzsák, zabos zsák (lónak)' (KAKUK 1973: 401, 1996: 102).

Irodalom

ÁDÁM IMRE 1989. *Szabolcs megye Dadai járásának jobbágynevei 1574-ből*. MND. 82. Budapest.
BÁTKY ZSIGMOND 1936. Csántér, csótár. *Magyar Nyelv* 120.
BOROVSZKY SAMU é. n. *Magyarország vármegyéi és városai*. Budapest.
BpT. 1981. = Budapest 1981. Telefonkönyv. A MATÁV előfizetői névsora.
BpT. 2001. = Budapest 2001. Telefonkönyv. A MATÁV előfizetői névsora.
CC. = GRÖNBECH, K. 1942. *Komanisches Wörterbuch. Türkischer Wortindex zu Codex Cumanicus*. Köbenhavn.

DTS. = *Drevnjetjurkskij slovar'*. 1969. Leningrad.
DVD könyvtár 4. (DVD-ROM.) Családtörténet, heraldika, honismeret. Budapest. A DVD-ROM-on használt források (rövidítve): BOROVSZKY, CSÁNKI, FÉNYES E., KEMPELEN, NAGY IVÁN, ORBÁN, PALUGYAY, SCHEFTSIK.
FEHÉRTÓI KATALIN 1983. *Árpád-kori kis személynévtár*. Budapest.
FEKETE LAJOS 1924. Hódoltságkori oszmánli-török helyneveink. *Századok* 614–26.
FEKETE LAJOS 1927. Igék oszmánli-török tulajdonnevekben. *Magyar Nyelv* 284–8.
FEKETE LAJOS 1930. Számnevekkel alakult oszmánli-török helynevek. *Magyar Nyelv* 33–43.
FEKETE LAJOS 1936. Testrésznevekkel alakult helynevek az oszmánli-törökben. *Magyar Nyelv* 288–91.
FEKETE LAJOS 1965. Mit Zahlwörtern gebildete osmanisch-türkische Ortsnamen. Acta Orientalia 61–71.
FEKETE, LUDWIG 1941. Ofener Kaufleute zur Zeit der Türkenherrschaft. In: *Die Welt des Islams.* Leipzig.
FÉNYES ELEK 1851. *Magyarország geographia szótára, mellyben minden város, falu és puszta betürendben körülményesen leiratik* 1–4. Pesten.
FÜLÖP LÁSZLÓ 1990. *A Somogy megyei Vízmente személynevei. 1722–1900*. MND. 86. Budapest.
GÜLENSOY, T. 1995. *Türkçe Yer Adları Kılavuzu* [= A török helynevek kalauza]. Ankara.
GYÁRFÁS ISTVÁN 1870–85. *A jász-kúnok története* 1–4. Kecskemét–Szolnok–Budapest.
KAKUK, SUSANNE 1973. *Recherches sur l'histoire de la langue osmanlie des XVIe et XVIIe siècles. Les éléments osmanlis de la langue hongroise.* Budapest.
KAKUK ZSUZSA 1988. Török személynevek hódoltság kori forrásainkban. *Keletkutatás* ősz: 13–28.
KAKUK ZSUZSA 1996. *A török kor emléke a magyar szókincsben*. Budapest.
KEMPELEN BÉLA 1911–32. *Magyar nemesi családok* 1–9. Budapest.
LADÓ JÁNOS 1984. *Magyar utónévkönyv*. Budapest.
MÁNDOKY KONGUR ISTVÁN 1993. *A kun nyelv magyarországi emlékei*. Karcag.
MELICH JÁNOS 1909. Néhány magyar népnévről. *Magyar Nyelv* 292–303, 337–44, 385–93, 433–40.
NAGY IVÁN 1857–65. *Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal* 1–12. Pest.
ORBÁN BALÁZS 1868–73. *Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismereti szempontból* 1–6. Pest.
PALUGYAY IMRE 1854. *Jász-Kun kerületek s Külső-Szolnok vármegye leírása*. Pest.
PESTY FRIGYES 1864–5. évi helynévgyűjteménye. Hatvannyolc kötet az Országos Széchenyi Könyvtár kézirattárában. (Az eddig megjelent kötetek bibliográfiai adatait l. FNESz. 33–4.)
RADLOFF, WILHELM 1893–1911. *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialekte* 1–4. Sankt-peterburg.
RMKT = KLANICZAI TIBOR – STOLL BÉLA szerk. 1959–61. *Régi magyar költők tára. XVII. század.* Budapest.
SCHEFTSIK GYÖRGY 1935. *Jász-Nagykun-Szolnok vármegye múltja és jelene.* Pécs.
TAGÁNYI KÁROLY – RÉTHY LÁSZLÓ – POKOLY JÓZSEF 1901. *Szolnok-Doboka megye monográfiája.* Deés.
T. 2004. = www.telefonkonyv.hu (Budapest és az egyes megyék telefonkönyvei az interneten)
TÓTH MIHÁLY 1981. *Bag mai család- és ragadványnevei*. MSzA. 37. Budapest.
TRS. = *Turecko-russkij slovar'*. 1977. Moskva.
VIRÁG GÁBOR 1985. *Csantavér családnevei*. MSzA. 70. Budapest.
ZOLNAI GYULA 1905. Levélszekrényünk. *Magyar Nyelv* 240.

BASKI IMRE

IMRE BASKI, **Osmanli loan-words in Hungarian proper names**
1. Personal names

In a neglected field of Hungarian-related Turkish onomastic researches the author collects Hungarian proper names proved in the literature to be of Osmanli origin. After giving an overview of the previous findings, the first part of the study enumerates the time and place of occurrence of 65 family names and provides the reader with their meanings and their etymologies. In his analysis the author differentiates between personal names of Osmanli origin inserted into the vocabulary of the Hungarian language as personal names (e.g. *Ali, Hamza, Bajzát, Sismán, Szulimán, Topál, Kara*) and Hungarian personal names coming from Hungarian common nouns of Osmanli origin (e.g. *Csanak, Csizmadia, Dohány, Janicsár, Kaftán, Kávé, Maszlag, Pamuk, Tombác, Turba*). These two layers of proper names differ substantially from each other both in their cultural history and in their chronology. The author, however, does not separate Osmanli loan-names transmitted into Hungarian by another language (mainly Balkan Slavic languages such as Serbo-Croatian) from those borrowed directly from Osmanli.

A 18. SZÁZADI NÉPESSÉGÖSSZEÍRÁSOK ÉS EGYHÁZLÁTOGATÁSI JEGYZŐKÖNYVEK MINT A NÉVSZOCIOLÓGIA FORRÁSAI

1. Amikor az 1970-es évek elején tudomásomra jutott, hogy a Veszprémi Püspöki Levéltárban 15 fólió kötetben csaknem 9 ezer kéziratos lapon akkora mennyiségű személynév őrződött meg az 1745 és 1771 közötti időből, hogy ezeknek akárcsak vármegyénkénti összegyűjtése, egybeszerkesztése és kiadása sokkal inkább riasztó, mintsem kedvcsináló, magam is csak egyetlen, a legteljesebbnek tűnő 1771. évinek a feldolgozására gondoltam. Pedig akkor még nem adták a kezembe a kiváló levéltárosok, dr. Körmendy József és Rajczi Pál (később kedves munkatársaim és barátaim) az 1745 és 1748 között lefolytatott generális vizitációk 10 fólió kötetét (5334 lap), amelynek mintegy felét a népességösszeírások teszik ki. A veszprémi püspökség – melyet elsőként alapított Szent István királyunk, egyes történészeink szerint még Géza fejedelem – 1771-ben 5 vármegyére (Pilis, Zala, Veszprém, Fejér és Somogy), valamint 11 esperességre (budai, zalaegerszegi, kanizsai, keszthelyi, tapolcai, veszprémi, palotai, székesfehérvári, ráckevei, segesdi és kaposvári), azaz a fél Dunántúlra terjedt ki, és hozzá 183 plébánia és 722 filia, összesen tehát 905 lelkipásztorkodási hely tartozott. (Simontornyát mint plébániát a pécsi, de a hozzá tartozó Veszprém megyei Tótit és Vámost a veszprémi püspök vizitálta). Zala megye akkori művelődési vezetői természetesen csak azt vállalhatták, hogy a történelmi Zala megye területéről készült összeírásokat dolgoztatják fel, ez is beláthatatlanul nagy munkának tűnt még akkor is, ha a szükséges anyagiakkal támogatnak. 1975-ben kezdtem hozzá az anyaggyűjtéshez a püspöki levéltárban, ahol csaknem két évet töltöttem, de amikor a levéltárosok is látták, ilyen módon nehezen jutok a végére, maguk eszközölték ki Paskai László, illetőleg Kádár László püspök uraknál, hogy a féltve őrzött forrásokat egyenként dr. Peidl Béla nagykanizsai plébános, c. kanonok úr kíséretében személyautómmal lakóhelyemre szállítsam, s a Szent Imre Plébánián dolgozzam fel.